

№ 2/1964.

LAGUTSKOTTETS betänkande № 2/1964 över landskapsstyrelsens framställning till Ålands landsting med förslag till landskapslag om läroavtal. (№ 7/1964).

Förenämnda framställning, varöver landstinget inbegärt lagutskottets utlåtande, har utskottet behandlat och får för landstinget värdsammast framhålla följande:

Utskottet delar landskapsstyrelsens uppfattning, att en landskapslag om läroavtal är behövlig. Det nu framlagda förslaget, som i allt väsentligt överensstämmer med det förslag, som landskapsstyrelsen framlade vid 1963 års vårsession, vilar även det på samma grunder, som rikets lag om läroavtal av år 1923^{med} däri år 1934 gjorda förändringar.

Ifråga om landstingets lagstiftningsbehörighet finnes intet att påminna.

Förslaget utgår ifrån, att yrkeslärlingsnämnd skall finnas i alla landskapets kommuner, dock med rätt för landskommuner att överenskomma om utseende av gemensam yrkeslärlingsnämnd såsom i landskapslagen om samarbete mellan kommuner är stadgat. I anseende till förhållandena inom landskapet anser utskottet likväl, att yrkeslärlingsnämnden kan vara gemensam för hela landskapet och bekostas med landskapets medel. I många av landskommunerna skall det även bliva svårt, att finna lämpliga medlemmar i en sådan nämnd. Antalet medlemmar har utskottet även föreslagit till två - icke minst två - för att den av lagen förutsatta balansen under alla förhållanden skall vara given. Härav betingade ändringar ha införts i 1 § samt i de paragrafer, där pluralisform förekommer.

Till § 4 har fogats ett nytt moment 5, avfattat i enlighet med motsvarande paragraf i rikets lag.

I § 5 har utskottet konsekvent använt uttrycket minderårig.

Numera torde det vara obehövt att i lag uttryckligen stadga om förbud mot aga, vilken art av bestraffning utmönstrats ur den allmänna lagen. Härav betingad ändring har företagits beträffande § 12.

I § 14 mom. 2 har införts, att utgifterna för bedömande av yrkesproven skola bestridas ur landskapets medel.

I § 15 har införts bestämmelsen, att lärbrev skall utgivas enligt av landskapsstyrelsen fastställt formulär för vinnande av enhetlighet ifråga om avfattningen av lärbrevet.

Paragraf 19 har väckt betänkligheter med hänsyn till lagens stadganden, att lärling, som fyllt 18 år, och minderårig, som fyllt 15 år och försörjer sig själv genom eget arbete, själv kan uppgöra läroavtal. Stadgandet kan även bereda möjlighet för yrkesidkare att utnyttja lär-

ling i eget intresse. Genom det tillägg, som utskottet infört, nämligen att lärotiden efter varning kan förlängas endast efter yrkeslärlingsnämndens hörande, synes det likväl kunna kvarstå.

Beträffande tidpunkten för lagens ikraftträdande föreslår utskottet, att den skall omedelbart träda i kraft.

I lagtexten har utskottet infört ett flertal språkliga ändringar i syfte att modernisera densamma. Med hänsyn härtill har lagen i betänkan- det utskrivits i sin helhet.

Hänvisande till ovensagda föreslår utskottet därför värdsammast, att landstinget ville antaga nedanstående

L a n d s k a p s l a g
om läroavtal.

I enlighet med Ålands landstings beslut stadgas:

1 kap.

Allmänna bestämmelser.

1 §.

Denna lag äger tillämpning på hantverks- och fabriksrörelse samt andra industriella företag och yrken i landskapet Åland.

I landskapet skall finnas en yrkeslärlingsnämnd, som tillsättes av landskapsstyrelsen.

I yrkeslärlingsnämnden inväljes för tre år i sänder en ordförande och två ledamöter samt personliga ersättare för dem. Ledamöterna och ersättarna bör utses bland arbetsgivare och arbetare till lika antal för vardera. Angående valbarhet till yrkeslärlingsnämnden samt rätt för den valda att avsäga sig uppdraget eller att avgå gäller i övrigt vad om kommunala förtroendeuppdrag är stadgat.

Ordförandens och ledamöternas arvoden bestridas ur landskapsmedel.

2 §.

Med yrkesidkare avses i denna lag såväl idkare av hantverk som idkare av industri. Tillhör företag, som är underkastat denna lag, samman- slutning, anstalt eller stiftelse, skall på den person, under vars led- ning arbetet utföres, tillämpas vad här nedan angående yrkesidkare är stadgat.

Med lärling förstås i denna lag den, som före fyllda tjuguettt år hos annan yrkesidkare än sin fader eller moder tagit anställning för att vinna utbildning i sådant hantverk eller industriellt yrke eller sådan hantverks- eller yrkesgren, där en lärotid av minst två år erfordras el- ler där tillämpning av denna lag anses vara av nöden även då kortare lärotid, dock minst ett år, förslår till dess inlärande.

Uppstår ovisshet eller meningsskiljaktighet därom, huruvida anställning i hantverk eller industriellt arbete är att anses såsom lärlingskap eller icke, skall frågan avgöras av yrkeslärlingsnämnden, med beaktande av arbetsvillkoren, arbetets och yrkets beskaffenhet samt övriga på saken verkande omständigheter.

Vad i denna lag stadgas om lärling, äge tillämpning även med avseende å den, som tagit i 7 § 2 mom. nämnd anställning i lära, efter det avtalet därom registrerats såsom läroavtal.

3 §.

Ej må yrkesidkare hålla lärling utan att därom upprätta skriftligt avtal inom tid, som i 7 § stadgas. Sådant avtal bör avfattas i enlighet med formulär, som fastställles av landskapsstyrelsen. I avtalet upptagas

- 1) det yrke eller den yrkesgren, vari lärlingen skall utbildas;
- 2) lärotidens längd;
- 3) den eller de yrkesläroanstalter, vilka lärlingen för sin yrkesutbildning äger besöka, så ock undervisningens omfattning och sättet för yrkesprovns avläggande; samt
- 4) lönevillkoren, med särskilt angivande av de tider, då lönen skall utbetalas, samt huruvida lärlingen skall av yrkesidkaren erhålla bostad och kost.

I avtalet må jämväl angående andra omständigheter intagas bestämmelser, som icke strida emot lag eller god sed. Genom dessa bestämmelser må likväl icke stadgas inskränkning i de rättigheter och skyldigheter, som enligt denna lag tillkomma yrkesidkare och lärling.

Blanketter för läroavtal skola genom landskapsstyrelsens försorg hållas tillgängliga hos yrkeslärlingsnämnden.

4 §.

Lärotiden uti de i 2 § 2 mom. avsedda yrkena och yrkesgrenarna fastställles av landskapsstyrelsen och skall bestämmas så lång, som utbildning i det yrke eller den yrkesgren, som avtalet avser, kan anses i regel erfordra, dock högst till fyra år.

Antages till lärling person, som i yrkesläroanstalt eller på annat sätt förvärvat sig särskilda kunskaper och färdigheter, må läroavtalet enligt de närmare grunder, som av landskapsstyrelsen bestämmas, ingås för även kortare tid än som bestämts på i 1 mom. nämnt sätt.

Yrkeslärlingsnämnden har, därest lärling ådagalagt synnerlig fallenhet och skicklighet, rätt att efter yrkesidkarens hörande medgiva att lärotiden avslutas även innan den i avtalet bestämda tiden tilländagått.

De tre första månaderna av lärotiden utgör en provotid, under vilken det står vardera parten fritt att uppsäga avtalet att upphöra sju dagar

efter uppsägningen. Landskapsstyrelsen vare likväl berättigad att i de yrken och yrkesgrenar, där sådant befinnes påkallat, fastställa en kortare provotid, likväl minst en månad.

Landskapsstyrelsen skall vid handläggning av ärenden, som nämnas i 1 mom., höra vederbörande arbetsgivar- och arbetarorganisationer eller, där sådana icke finnas, arbetsgivare och arbetare, som företräder yrkesområdet.

5 §.

Minderårig, som fyllt aderton år, må själv avsluta läroavtal. Samma rätt tillkomme minderårig, som fyllt femton år och försörjer sig genom eget arbete. Läroavtal, som av förmyndare ingåtts för minderårig, må icke utan den minderårigas skriftliga begivande utsträckas utöver den tid, då den minderåriga fyller aderton år.

6 §.

Yrkeslärlingsnämnden äger föra register över av densamma godkända läroavtal i enlighet med av landskapsstyrelsen faställt formulär.

7 §.

Inom fjorton dagar efter provotidens slut skall läroavtal, om det icke inom sagda tid blivit uppsagt, avfattas på sätt i 3 § är stadgat och av yrkesidkaren för registrering i tre exemplar inlämnas till yrkeslärlingsnämnden med bifogande i avskrift av betyg om lärlingens ålder och skolkunskaper.

Har någon efter uppnådd tjuguettt års ålder tagit i 2 § 2 mom. nämnd anställning i arbete och avslutat avtal under iakttagande av bestämmelserna om läroavtal, må yrkesidkaren, såframt kontrahenterna önska att denna lag skall hava tillämpning med avseende å deras inbördes arbetsförhållande, inom fjorton dagar efter provotidens utgång hos yrkeslärlingsnämnden anhålla om avtalets registrering såsom läroavtal och till nämnden tillika ingiva de i 1 momentet nämnda handlingarna samt den i lära antagnes skriftliga samtycke till avtalets registrering.

8 §.

Avtal må icke i registret införas,
 om det arbete det avser icke är så beskaffat, som i 2 § 2 mom. omförmäles;
 om bestämmelserna angående lärotiden ej iakttagits;
 om de i 3 § 1 mom. 3 punkten nämnda bestämmelserna om undervisningens omfattning och de läroanstalter, vilka lärlingen äger besöka, äro så beskaffade, att de icke kunna anses tillförsäkra lärlingen tillfredsställande yrkesutbildning;
 om det överenskomna sättet för yrkesprovns avläggande icke befinnes

ändamålsenligt; samt

om avtalet eljest ej står i överensstämmelse med denna lag.

9 §.

Då läroavtal införes i registret, skall ett exemplar av avtalet stanna i yrkeslärlingsnämndens arkiv och på de båda övriga exemplaren, yrkesidkarens och lärlingens, tecknas bevis över inregistreringen.

Vägras inregistrering, skall motiverat beslut därom ofördröjligen skriftligen delgivas kontrahenterna. Inom fjorton dagar därefter bör avtalet, vederbörligen rättat, ånyo anmälas till inregistrering, vid äventyr att det annars är ogiltigt eller, då fråga är om i 7 § 2 mom. nämnt avtal, att det därefter ej längre registreras.

2 kap.

Om rättigheter och skyldigheter på grund av läroavtal.

10 §.

Yrkesidkare åligger att bibringa lärling sådan utbildning i det yrke eller den yrkesgren avtalet avser, att lärlingen vid lärotidens slut kan avlägga godkända yrkesprov.

Kan yrkesidkaren till följd av rörelsens omfattning eller bristande yrkeskunskap eller av annan orsak ej personligen fullgöra sin undervisningsskyldighet, skall han draga försorg om undervisningens behöriga handhavande genom yrkeskunnig ställföreträdare.

11 §.

Yrkesidkaren bör lämna lärlingen nödig tid till inhämtande av undervisning i godkänd läroanstalt samt övervaka, att lärlingen behörigen fullgör sin skolgång. Lärlingen är under de tre första läroåren berättigad att åtnjuta full lön även för den del av arbetstiden, som han använt till sådan skolgång, likväl högst för en arbetsdag varje vecka.

12 §.

Yrkesidkare skall vänja lärling vid flit och goda seder. Han må ej använda lärling i arbete, som uppenbarligen är skadligt för hans hälsa eller överstiger hans krafter eller icke hör till det yrke, vari han utbildas.

13 §.

Vid lärotidens slut äger lärling avlägga yrkesprov, utvisande hans insikter och färdighet i det yrke eller den yrkesgren, vari han utbildats.

Därest till proven hör förfärdigande av provstycke, skall yrkesidkaren bereda lärlingen tillfälle att utföra härför erforderligt arbete i så god tid före lärotidens utgång, att detsamma hinner dessförinnan slutföras, ävensom till hans förfogande ställa för ändamålet erforder-

liga arbetsredskap, material och medhjälpare. Kostnaderna för provstyckets förfärdigande skola bestridas av yrkesidkaren. Lärlingen är berättigad att inlösa provstycket till ett pris, motsvarande sagda kostnader.

14 §.

Yrkesproven bedömas av en nämnd med yrkeslärlingsnämndens ordförande såsom ordförande samt såsom ledamöter en arbetsgivare och en arbetare på det hantverks- eller industriområde, inom vilket proven skola avläggas. Ledamöterna väljas av yrkeslärlingsnämnden.

Utgifterna för bedömandet av yrkesproven bestridas genom yrkeslärlingsnämndens försorg ur landskapets medel.

15 §.

Då lärling fullgjort sin lärotid, skall yrkesidkaren till honom utgiva lärbrev enligt av landskapsstyrelsen fastställt formulär, angivande huru länge lärlingen gått i lära, ävensom vitsord över hans arbetsskicklighet, flit och uppförande. Ifall lärlingen icke avlagt yrkesprov, är yrkesidkaren berättigad att lämna honom utan vitsord över hans arbetsskicklighet. Lärling, som med framgång och noggrannhet slutfört sin lärotid, må även tilldelas diplom av den i 14 § omförmälda nämnden.

Har lärling före lärotidens slut i laga ordning befriats från läroavtal, skall skiljebetyg till honom utgivas såsom om lärbrev är stadgat.

Yrkesidkare må icke förse betyg med något tecken eller avfatta det i sådan form, att det om lärlingen lämnar andra upplysningar än vad av ordalydelsen framgår.

3 kap.

Om läroavtalets hävande.

16 §.

Därest läroavtal under lärotiden efter prøvotidens utgång med vardera kontrahenternas begivande häves, äger yrkesidkaren inom fjorton dagar anmäla därom hos yrkeslärlingsnämnden för anteckning i registret. Fordrar endast endera kontrahenten avtalets hävande, skall saken på där- om gjord ansökan, över vilken motparten skall höras, av yrkeslärlingsnämnden avgöras enligt nedan stadgade grunder. Beslutet bör, där det icke avkunnas för kontrahenterna, utan dröjsmål skriftligen delgivas dem.

17 §.

Önskar lärling övergå till annat yrke, bör yrkeslärlingsnämnden pröva, i vad mån lärlingen därigenom beredes tillfälle till ett arbetsområde, som bättre motsvarar hans naturliga fallenhet, eller huruvida förändringen eljest uppenbart länder honom till fördel. Yrkeslärlings-

-7-

nämnden äge i sådant fall, efter att hava inhämtat yrkesvägledarens utlåtande, befogenhet att häva avtalet.

Yrkeslärlingsnämnden vare likaså berättigad att efter egen prövning häva avtalet, där föräldrar eller annan målsman till lärling under aderton år flyttat till annan ort och lärlingen ej åtnjuter bostad och kost hos yrkesidkaren.

18 §.

Läroavtal skall, där yrkande på dess hävande enligt denna lag ankommer på yrkeslärlingsnämndens avgörande, anses hava upphört den dag, då yrkeslärlingsnämndens beslut därom delgivits kontrahenterna. I de fall, som i 17 § omförmälas, må yrkeslärlingsnämnden likväl, där den finner det skäligt, för avtalets upphörande bestämma även annan dag, senast en månad från förstnämnda dag.

4 kap.

Om påföljder av överträdelser av denna lag.

19 §.

Har lärling av vårdslöshet eller olydnad eller av annan anledning, för vilken yrkesidkaren ej bär skulden, försummat sin avtalsenliga skolgång, äger yrkeslärlingsnämnden meddela lärlingen varning och, om denna icke låter sig därav rätta, efter att hava inhämtat yrkesvägledarens utlåtande, förlänga hans lärotid med högst tre månader.

20 §.

Anses arbetsanställning såsom sådant lärlingsförhållande, som denna lag avser, men har yrkesidkaren, trots av yrkeslärlingsnämnden erhållen varning, icke upprättat sådant skriftligt avtal, som i 3 § är föreskrivet, eller fortsättes sådant arbetsförhållande, ehuru avtalet därom enligt 9 § 2 mom. är ogiltigt, straffes yrkesidkaren med högst femtio dagsböter.

21 §.

Yrkesidkare, som uraktlåter i denna lag stadgade registreringsanmälningar, straffes med högst tio dagsböter.

Försummar yrkesidkare honom åliggande undervisningsskyldighet, vare av yrkeslärlingsnämnden varnad. Låter han sig ej av varningen rätta, må han av yrkeslärlingsnämnden för viss tid, högst tre år, förklaras förlustig rätten att anställa nya lärlingar.

Har lärling till följd av sådan uraktlåtenhet från yrkesidkares sida icke kunnat avlägga yrkesprov, äger yrkeslärlingsnämnden medgiva honom rätt och tillfälle att ånyo avlägga desamma.

22 §.

Försummar yrkesidkare de skyldigheter, vilka jämlikt 13 § 2 mom. å-

ligga honom, straffes med böter.

Lag samma vare, om yrkesidkare utan laga skäl vägrar att till lärling utgiva sådant lärbrev eller skiljebetyg, som i 15 § omförmäles, eller i strid med förbudet i sagda paragraf förser betyget med hemliga tecken eller avfattar det i där förbjuden form.

23 §.

Förseelser, som i denna lag omförmälas, må ej av allmän åklagare åtalas, där ej målsägande, yrkeslärlingsnämnd eller yrkesinspektionen anmält förseelsen till åtal.

5 kap.

Särskilda stadganden.

24 §.

Yrkesinspektionen äger att jämte yrkeslärlingsnämnden övervaka efterlevnaden av denna lag.

25 §.

I yrkeslärlingsnämndens utslag må ändring sökas inom trettio dagar, räknat från den dag utslaget för part avkunnats eller honom delgivits, sagda dag likväl oräknad, då besvären gälla beslutets laglighet hos handels- och industriministeriet, men i annat fall hos landskapsstyrelsen. I handels- och industriministeriets eller landskapsstyrelsens utslag i ärenden, som i denna lag omförmälas, må ändring icke sökas.

26 §.

Vad angående arbetsavtal är stadgat i 10, 14-16, 18, 20-25, 29-31, 33-36, 38-40 och 42 §§ i lagen om arbetsavtal av den 1 juni 1922 (17/24), skall tillämpas jämväl på läroavtal, likväl sålunda,

att den tid, efter vars förlopp yrkesidkare är berättigad att häva läroavtal på grund därav, att lärling till följd av sjukdom eller annan fortvarande anledning är förhindrad att förrätta arbete, skall utgöra minst sex veckor; samt

att såväl yrkesidkare som lärling är berättigad att häva läroavtal även i det fall, att yrkesidkaren nedlägger sin rörelse, och lärling jämväl, då yrkesidkaren överlåter sitt företag åt annan person, varemot yrkesidkaren på grund av läroavtal tillkommande rättigheter och skyldigheter i sistnämnda fall överflyttas på hans efterträdare.

27 §

Närmare bestämmelser angående verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

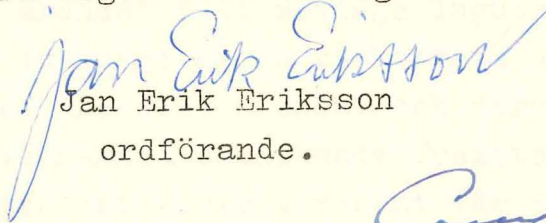
28 §.

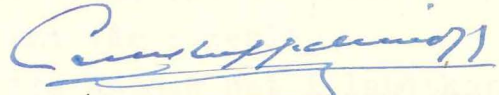
Denna lag, varigenom förordningen om näringarna av den 31 mars 1879 (FFS 12/79) upphäves, såvitt angår läroavtal i hantverken och i de in-

dustriella yrkena, träder omedelbart i kraft.

Mariehamn den 13 mars 1964.

På lagutskottets vägnar:

Jan Erik Eriksson
ordförande.

./ . Axel Kuffschinoff
sekreterare.

Närvarande i utskottet: Jan Erik Eriksson, ordförande, Eliel Persson, Gustaf Jansson, Annemi Dahlblom och Nils Dahlman.